EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2002/74/EG

av den 23 september 2002

om ändring av rådets direktiv 80/987/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 137.2 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag ([1]),

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ([2]),

efter att ha hört Regionkommittén,

i enlighet med förfarandet i artikel 251 i fördraget ([3]), och

av följande skäl:

(1) I punkt 7 i gemenskapens stadga om grundläggande sociala rättigheter för arbetstagare, som antogs den 9 december 1989, föreskrivs att förverkligandet av den inre marknaden måste leda till att levnad- och arbetsvillkoren för arbetstagare inom Europeiska gemenskapen förbättras samt att förbättringen, där så behövs, även måste medföra att vissa aspekter av anställningsreglerna utvecklas, såsom förfaranden vid kollektiva uppsägningar och konkurser.

(2) Direktiv 80/987/EEG ([4]) syftar till att garantera arbetstagarna ett minimiskydd vid arbetsgivarens insolvens. För detta ändamål är alla medlemsstater skyldiga att inrätta en institution som säkerställer att de berörda arbetstagarna får betalt för sina utestående fordringar.

(3) Rättsutvecklingen i medlemsstaterna avseende insolvens samt utvecklingen av den inre marknaden kräver en anpassning av vissa bestämmelser i ovannämnda direktiv.

(4) Av rättssäkerhetsskäl och för ökad insyn krävs dessutom preciseringar när det gäller tillämpningsområdet för och vissa definitioner i direktiv 80/987/EEG. Det är bl.a. lämpligt att i artikeldelen i direktivet precisera de möjligheter medlemsstaterna har att utesluta vissa kategorier, och som en följd därav upphäva bilagan till direktivet.

(5) För att säkerställa ett rättvist skydd för de berörda arbetstagarna bör man anpassa definitionen av insolvens till den nya utvecklingen av lagstiftningen i medlemsstaterna på detta område och genom detta begrepp även avse andra insolvensförfaranden än likvidationsförfaranden. I syfte att fastställa garantiinstitutionens betalningsskyldighet bör medlemsstaterna i detta sammanhang ha möjlighet att föreskriva att en insolvenssituation som leder till flera insolvensförfaranden skall hanteras som om det gällde ett enda insolvensförfarande.

(6) Det bör säkerställas att de arbetstagare som avses i rådets direktiv 97/81/EG av den 15 december 1997 om ramavtalet om deltidsarbete undertecknat av UNICE, CEEP och EFS ([5]), rådets direktiv 1999/70/EG av den 28 juni 1999 om ramavtalet om visstidsarbete undertecknat av EFS, UNICE och CEEP ([6]) och rådets direktiv 91/383/EEG av den 25 juni 1991 om komplettering av åtgärderna för att främja förbättringar av säkerhet och hälsa på arbetsplatsen för arbetstagare med tidsbegränsat anställningsförhållande eller tillfälligt anställningsförhållande ([7]) inte utesluts från tillämpningsområdet för detta direktiv.

(7) För att tillgodose arbetstagarnas rättssäkerhet när företag som bedriver verksamhet i flera medlemsstater blir insolventa och för att trygga arbetstagarnas rättigheter i enlighet med domstolens rättspraxis, är det nödvändigt att införa bestämmelser som uttryckligen fastställer vilken institution som är behörig att betala de utestående fordringarna till arbetstagarna i dessa fall och som fastställer målet för samarbetet mellan medlemsstaternas behöriga myndigheter att snarast möjligt reglera arbetstagarnas utestående fordringar. Det är vidare nödvändigt att föreskriva ett samarbete mellan behöriga administrativa myndigheter i medlemsstaterna för att se till att bestämmelserna på detta område tillämpas på rätt sätt.

(8) Medlemsstaterna kan införa begränsningar av garantiinstitutionernas ansvar. Begränsningarna bör vara förenliga med direktivets sociala mål, och vid införandet av dessa kan olika nivåer på fordringarna beaktas.

([1]) EGT C 154 E, 29.5.2001, s. 109.
([2]) EGT C 221, 7.8.2001, s. 110.
([3]) Europaparlamentets yttrande av den 29 november 2001 (ännu ej offentliggjort i EGT), rådets gemensamma ståndpunkt av den 18 februari 2002 (EGT C 119 E, 22.5.2002, s. 1) och Europaparlamentets beslut av den 14 maj 2002 (ännu ej offentliggjort i EGT). Rådets beslut av den 27 juni 2002.
([4]) EGT L 283, 28.10.1980, s. 23. Direktivet senast ändrat genom 1994 års anslutningsakt.
([5]) EGT L 14, 20.1.1998, s. 9. Direktivet senast ändrat genom direktiv 98/23/EG (EGT L 131, 5.5.1998, s. 10).
([6]) EGT L 175, 10.7.1999, s. 43.
([7]) EGT L 206, 29.7.1991, s. 19.

(9) För att underlätta fastställandet av insolvensförfaranden bl.a. i gränsöverskridande situationer bör det föreskrivas att medlemsstaterna skall informera kommissionen och övriga medlemsstater om de typer av insolvensförfaranden som ger anledning till åtgärd från garantiinstitutionen.

(10) Direktiv 80/987/EEG bör därför ändras i enlighet med detta.

(11) Eftersom målet för den föreslagna åtgärden, nämligen att ändra vissa bestämmelser i direktiv 80/987/EEG med anledning av att de verksamheter som bedrivs av företagen inom gemenskapen har förändrats, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och de därför bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.

(12) Kommissionen bör för Europaparlamentet och rådet lägga fram en rapport om genomförandet och tillämpningen av detta direktiv, särskilt med avseende på de nya anställningsformer som uppkommer i medlemsstaterna.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Direktiv 80/987/EEG ändras på följande sätt:

1. Titeln skall ersättas med följande text:

   ”Rådets direktiv 80/987/EEG av den 20 oktober 1980 om skydd för arbetstagare vid arbetsgivarens insolvens.”.

2. Avsnitt I skall ersättas med följande text:

   ”AVSNITT I

   Tillämpningsområde och definitioner

   Artikel 1

   1. Detta direktiv skall tillämpas på fordringar som arbetstagare på grund av anställningsavtal eller anställningsförhållanden har gentemot arbetsgivare som är att anse som insolventa enligt artikel 2.1.

   2. Medlemsstaterna får undantagsvis utesluta fordringar från vissa kategorier av arbetstagare från tillämpningsområdet för detta direktiv om det finns andra former av garanti som ger arbetstagarna ett skydd motsvarande det som följer av detta direktiv.

   3. Medlemsstaterna får, om en sådan bestämmelse redan finns i deras nationella lagstiftning, fortsätta att utesluta följande kategorier från tillämpningsområdet för detta direktiv:

   a) Arbetstagare i hushållet som är anställda av en fysisk person.

   b) Fiskare som avlönas separat.

   Artikel 2

   1. I detta direktiv skall en arbetsgivare anses vara insolvent när en ansökan har inlämnats om att inleda ett kollektivt förfarande som grundas på arbetsgivarens insolvens i enlighet med respektive medlemsstats lagar och andra författningar och som innebär att arbetsgivarens tillgångar helt eller delvis tas i anspråk och att en förvaltare eller en person som utövar en liknande funktion utses, samt när den myndighet som är behörig enligt dessa lagar och andra författningar

   a) har beslutat att inleda ett förfarande, eller

   b) har fastställt att arbetsgivarens företag eller verksamheter definitivt har upphört och att befintliga tillgångar är otillräckliga för att motivera att förfarandet inleds.

   2. Detta direktiv påverkar inte den definition som följer av nationell rätt beträffande termerna arbetstagare, arbetsgivare, lön, omedelbar rätt till och framtida rätt till.

   Medlemsstaterna får från tillämpningsområdet för detta direktiv emellertid inte utesluta

   a) deltidsanställda i den mening som avses i direktiv 97/81/EG,

   b) visstidsanställda i den mening som avses i direktiv 1999/70/EG,

   c) arbetstagare med ett tillfälligt anställningsförhållande i den mening som avses i artikel 1.2 i direktiv 91/383/EEG.

   3. Medlemsstaterna får inte göra arbetstagarnas rätt enligt detta direktiv beroende av en minsta kvalifikationsperiod avseende anställningsavtal eller anställningsförhållande.

   4. Detta direktiv hindrar inte medlemsstaterna från att utsträcka skyddet för arbetstagare till andra insolvenssituationer som fastställts genom andra förfaranden än de som nämns i punkt 1 och som föreskrivs i nationell lagstiftning, till exempel situationer där arbetsgivaren i praktiken inställt betalningarna permanent.

   Sådana förfaranden skall dock inte leda till ett krav på garantier för institutionerna i de övriga medlemsstaterna i sådana fall som avses i avsnitt IIIa.”

3. Artiklarna 3 och 4 skall ersättas med följande text:

   ”Artikel 3

   Medlemsstaterna skall, om inte annat följer av artikel 4, vidta nödvändiga åtgärder för att tillförsäkra att garantiinstitutionerna säkerställer betalning av arbetstagarnas utestående fordringar som grundar sig på anställningsavtal eller anställningsförhållanden, inbegripet betalning av avgångsvederlag, förutsatt att nationell lagstiftning föreskriver det, när anställningsförhållandet upphör.

De utestående lönefordringar som garantiinstitutionen övertar avser en period före och/eller, i förekommande fall, efter ett datum som fastställts av medlemsstaterna.

Artikel 4

1. Medlemsstaterna får välja att begränsa garantiinstitutionernas betalningsansvar enligt artikel 3.

2. Om medlemsstaterna utnyttjar valmöjligheten enligt punkt 1, skall de fastställa den period för vilken garantiinstitutionen skall betala utestående fordringar. Denna period får dock inte vara kortare än en period som omfattar lönen för de tre senaste månaderna av anställningsförhållandet före och/eller efter det datum som avses i artikel 3. Medlemsstaterna får bestämma att denna minimiperiod på tre månader skall infalla under en referensperiod som inte får vara kortare än sex månader.

De medlemsstater som föreskriver en referensperiod på minst arton månader får begränsa den period för vilken garantiinstitutionen skall betala de utestående fordringarna till åtta veckor. I sådana fall skall de för arbetstagarna mest fördelaktiga perioderna användas vid beräkningen av minimiperioden.

3. Medlemsstaterna får dessutom fritt sätta övre gränser för garantiinstitutionens utbetalningar. Dessa gränser får inte vara lägre än en tröskel som är socialt förenlig med detta direktivs sociala målsättning.

Om medlemsstaterna utnyttjar denna valmöjlighet, skall de till kommissionen meddela vilka metoder de använder för att sätta denna övre gräns."

4. Följande avsnitt skall läggas till:

"AVSNITT IIIa

Bestämmelser om gränsöverskridande situationer

Artikel 8a

1. När ett företag som är verksamt på minst två medlemsstaters territorium är insolvent i den mening som avses i artikel 2.1, skall institutionen i den medlemsstat på vilkens territorium arbetstagarna normalt utför eller utförde sitt arbete vara behörig institution för betalningen av utestående fordringar till arbetstagarna.

2. Omfattningen av arbetstagarnas rättigheter skall fastställas i den lagstiftning som gäller för den behöriga garantiinstitutionen.

3. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att, i de fall som avses i punkt 1, de beslut som fattas inom ramen för ett insolvensförfarande enligt artikel 2.1 som inletts i en annan medlemsstat beaktas för att fastställa arbetsgivarens insolvens i den mening som avses i detta direktiv.

Artikel 8b

1. För att genomföra artikel 8a skall medlemsstaterna föreskriva om utbyte av relevant information mellan de behöriga administrativa myndigheterna och/eller mellan de garantiinstitutioner som omnämns i artikel 3, vilket bland annat gör det möjligt att upplysa den behöriga garantiinstitutionen om arbetstagarnas utestående fordringar.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen och de andra medlemsstaterna lämna uppgifter om adress och telefon till sina behöriga administrativa myndigheter och/eller sina garantiinstitutioner. Kommissionen skall göra dessa upplysningar tillgängliga för allmänheten."

5. I artikel 9 skall följande stycke läggas till:

"Genomförandet av detta direktiv får under inga omständigheter utgöra skäl för att försämra den existerande situationen i medlemsstaterna och den allmänna skyddsnivån för arbetstagare inom det område som direktivet omfattar."

6. I artikel 10 skall följande punkt läggas till:

"c) vägra att ta på sig eller begränsa den betalningsskyldighet som avses i artikel 3 eller den garanterade förpliktelse som avses i artikel 7 i de fall då arbetstagaren ensam eller tillsammans med nära anförvanter var ägare till en väsentlig del av arbetsgivarens företag eller verksamhet och hade ett betydande inflytande över verksamheten."

7. Följande artikel skall läggas till:

"Artikel 10a

Medlemsstaterna skall till kommissionen och de övriga medlemsstaterna anmäla de typer av nationella insolvensförfaranden som omfattas av direktivets tillämpningsområde samt alla ändringar av dessa. Kommissionen skall offentliggöra dessa anmälningar i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*."

8. Bilagan skall utgå.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv före den 8 oktober 2005. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

Medlemsstaterna skall tillämpa de bestämmelser som avses i första stycket på alla former av insolvens som drabbar en arbetsgivare efter den dag då dessa bestämmelser har trätt i kraft.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texten till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 3

Detta direktiv träder i kraft samma dag som det offentliggörs i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Artikel 4

Senast den 8 oktober 2010 skall kommissionen för Europaparlamentet och rådet lägga fram en rapport om genomförandet och tillämpningen av detta direktiv i medlemsstaterna.

Artikel 5

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 23 september 2002.

På Europaparlamentets vägnar	*På rådets vägnar*
P. COX	M. FISCHER BOEL
Ordförande	*Ordförande*